

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Дизайн середовища	Рівень вищої освіти	перший
Кафедра	Педагогіки, української та іноземної філології	Рік навчання	1
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Обов'язкова
Спеціальність	022 Дизайн	Семестри	1

УКРАЇНСЬКА МОВА ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

Семестр 1

Викладач	Борбунюк Валентина Олексіївна, доцент, PhD (канд. філол. наук)
E-mail	0969255100v@gmail.com
Заняття	<u>Семестр 6</u> <u>3-й рік навчання</u> ОПП «Дизайн середовища» 2 год. на тиждень
Консультації	Навчальним планом не передбачені, за необхідності можуть бути проведені
Адреса	к. 303, поверх 3, корпус 2, вул. Мистецтв, 8
Телефон	057 706-28-11 (кафедра педагогіки, української та іноземної філології) +380969255100 (викладач)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронне листування. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (*скорочено* — Укрмова); 2) у полі тексту листа позначити, хто звертається — анонімні листи розглядатися не будуть; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. Розширення: *текст* — *doc, docx, ілюстрації* — *jpeg, pdf*. Роботи, що виконані самостійно або індивідуально, повинні бути надіслані на пошту викладача і в груповий чат.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Студент першого року навчання повинен мати узагальнені й систематизовані знання з української мови, набуті під час здобуття середньої освіти, бути сформованою мовною особистістю, обізнаною з культурою усного і писемного мовлення (відповідно до Закону України № 2704-VIII від 25.04.2019 «Про забезпечення функціонування української мови як державної»)

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Навчальними матеріалами для читання є оригінальні монографії та періодична література українською мовою за фахом, який опановує студент.

1. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. URL : <https://ksada.org/4public.html>
2. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків : ХДАДМ, 2021. 240 с.
3. Український правопис [Електронний ресурс]. 2019. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>.
4. Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням (Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-4154 від 18 05 2010)) : [Електронний ресурс] : URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001711>

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Свої додаткові навчальні матеріали, слайди, ілюстрації тощо можна запропонувати переглянути за посиланням (спеціальні навчальні сервіси у мережі інтернет, група у телеграм, вайбер, Zoom тощо)

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Блокнот для конспекту, ручка. Комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word, Microsoft PowerPoint.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Метою курсу є підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Завдання курсу обумовлені встановленими вимогами до знань для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня *бакалавр*, а саме:

- сформувати чітке і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності; забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення студентів;
- сформувати навички використання фахової термінології, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

Для виконання поставлених завдань до кожного практичного заняття добираються різні усні та письмові вправи, виконання яких закріплює на практиці засвоєні теоретичні знання. Для активізації розумової діяльності студентів, крім традиційних вправ, виконуються й такі види роботи, як завдання з використанням різних видів словників, вправи на заміну одних синтаксичних конструкцій іншими, скорочення і поширення тексту, різні описи й твори, студенти вчать добирати синоніми, антоніми, пароніми до запропонованих лексем та складати з ними речення, проводити монологічні усні перекази та діалоги, бесіди, виступи перед аудиторією з повідомленням чи доповіддю, тренінги тощо. Систематично організовується самостійна робота студентів зі словниками, навчальними посібниками та іншою додатковою літературою.

До закінчення курсу студенти повинні:

- ґрунтовно засвоїти норми сучасної української літературної мови й практично оволодіти ними;
- правильно використовувати різні мовні засоби відповідно до комунікативних намірів; влучно висловлювати думки для успішного розв'язання проблем і завдань у професійній діяльності;
- сприймати, відтворювати, редагувати тексти офіційно-ділового й наукового стилів;
- скорочувати та створювати наукові тексти професійного спрямування, складати план, конспект, реферат тощо, робити необхідні нотатки, виписки відповідно до поставленої мети;
- складати різні типи документів, правильно добираючи мовні засоби, що репрезентують їх специфіку;
- послуговуватися лексикографічними джерелами (словниками) та іншою допоміжною довідковою літературою, необхідною для самостійного вдосконалення мовної культури.

Перелік компетентностей випускника, що забезпечує дисципліна

Загальні компетентності	<p>ЗК 02. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 04. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел</p>
Фахові компетентності спеціальності	<p>СК 11. Здатність досягати успіху в професійній кар'єрі, розробляти та представляти візуальні презентації, портфоліо власних творів, володіти підприємницькими навичками для провадження дизайн-діяльності. Здатність володіти фаховою термінологією державною й іноземною (- ними) мовами (за професійним спрямуванням), теорією і методикою дизайну, основами наукових досліджень, а також методикою викладання образотворчого мистецтва та дизайну.</p>

ОЧІКУВАНІ ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 02. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами усно і письмово з професійних питань, формувати різні типи документів професійного спрямування згідно з вимогами культури усного і писемного мовлення.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна вивчається впродовж одного семестру на 1 курсі (3 кредити ECTS, 90 навчальних години, у тому числі 2 години – лекційне заняття, 28 годин – аудиторні практичні заняття та 60 годин – самостійна та індивідуальна робота). Всього курс складається з 2 модулів та 8 тем. Студенти виконують 1 контрольну роботу, яка містить комплексні завдання. Вивчення дисципліни закінчується іспитом.

МОДУЛЬ I.

Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування

Тема 2. Основи культури української мови

Тема 3. Риторика і мистецтво презентації

Тема 4. Культура усного фахового спілкування

МОДУЛЬ II.

Тема 5. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації

Тема 6. Українська термінологія в професійному спілкуванні

Тема 7. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні

Тема 8. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційного (2 год.) та практичних занять (28 год.). Семінарські та лабораторні заняття не передбачені. Самостійна робота здобувачів спрямована на відшліфовування практичних навичок та закріплення теоретичного матеріалу. Зміст самостійної роботи включає читання оригінальних монографій та періодичної літератури українською мовою за фахом студента, які підбираються самостійно з урахуванням рекомендацій викладача, а також підготовку усних доповідей для участі у конференціях та написання тез.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Формою контролю є іспит – у 1 семестрі. Для отримання іспиту необхідно пройти рубіжні етапи контролю у формі поточних перевірок аудиторної і самостійної роботи, а також виконати **1 контрольну роботу**, яка містить комплексні завдання.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	с	інд	с.р.	л		п	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1.	І модуль											
Тема 1.	10	2	-	-		7	12		1			11
Тема 2.	11	-	4	-		7	11		1			10
Тема 3.	11	-	4	-		7	11		1			10
Тема 4.	12	-	5	-		8	11		1			10
Разом за розділом 1	44	2	13	-		29	45		4			41
Розділ 2.	II модуль											
Тема 5.	10	-	5	-		7	11		1			10
Тема 6.	12	-	2	-		8	11		1			10
Тема 7.	12	-	4	-		8	11		1			10
Тема 8.	12	-	4	-		8	12		1			11
Разом за розділом 2	46	-	15	-		31	45		4			41
Усього годин	90		30	-	-	60	90		8			82
ІНДЗ	-	-	-	-		-	-		-	-	-	

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Під час занять необхідно вимкнути звук мобільних телефонів як студентам, так і викладачеві.

У разі відрядження, хвороби, масштабної повітряної тривоги тощо викладач має право перенести заняття на інший день або час за попередньою узгодженістю зі студентами та завідувачем кафедри.

Враховуючи особливості воєнного стану, заняття проводяться онлайн з використанням платформи Zoom та/або Google Meet. Онлайн-присутність студента на занятті повинна підтверджуватись включенням відео із зазначенням власного прізвища та імені.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTI

Пропускати заняття без поважних причин недопустимі (причини пропуску мають бути поважні і документально аргументовані).

Студенти, які з тієї чи іншої причини, не зможуть під'єднатись і бути присутнім на занятті онлайн, повинні опрацювати матеріал самостійно. Теоретичний матеріал потрібно 1) прочитати, скориставшись підручником Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням (Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник для студентів вищих навчальних закладів (Лист № 1/11-4154 від 18 05 2010)) : [Електронний ресурс] : URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0001711>, 2) дати відповіді на питання для самоконтролю (усно) та 3) виконати вказані викладачем вправи і завдання за цим же підручником. На перевірку у груповий чат надсилаються тільки практичні завдання (файли підписувати таким чином: *прізвище_тема_1. Розширення: текст — doc, docx, ілюстрації — jpeg, pdf*).

Без засвоєння тем, передбачених програмою, і виконання відповідних запланованих завдань впродовж семестру студент до складання іспиту не допускається.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності (у своїх доповідях, статтях, при складанні екзаменів тощо). Жодні форми порушення академічної доброчесності не допускаються. Якщо під час рубіжного контролю помічено списування, студент втрачає право отримати бали за тему. Якщо це відбулось на іспиті – студент отримує тільки ті бали, що були зараховані за попередні етапи контролю.

Корисні посилання: <https://законодавство.com/zakon-ukrajiny/stattya-akademichna-dobrochesnist-325783.html>

РОЗКЛАД КУРСУ

МОДУЛЬ I

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
1 тижд.	1	лекційне заняття	Державна мова – мова професійного спілкування	2	Усне опитування	
2, 3 тижн.	2	практичне заняття	Основи культури української мови	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
4, 5 тижн.	3	практичне заняття	Риторика і мистецтво презентації	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
6 тижн.	4	практичне заняття	Культура усного фахового спілкування	2	Усне опитування	Виконання практичних завдань
7,8		Модульна	Тренінг	3	Виступ із	Роздруківка

тижд.		контрольна робота	«Мистецтво презентації»		власною промовою, аналіз публічних виступів однокурсників	власного виступу надсилається до групового чату
-------	--	----------------------	----------------------------	--	---	---

МОДУЛЬ II

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Години	Рубіжний контроль	Деталі
8,9,10 тижд.	5	практичне заняття	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації	5	Усне опитування	Уклад ені ділові папери коментуютьс я на занятті
11 тижд.	6	7 практичне заняття	Українська термінологія в професійному спілкуванні	2	Усне опитування	Виконання практичних завдань
12,13 тижд.	7	практичне заняття	Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань
14, 15 тижд.	8	9 практичне заняття	Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	4	Усне опитування	Виконання практичних завдань з перекладу тексту
		Іспит				

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Поточне тестування, самостійна робота та індивідуальна науково-дослідна робота (ІНДР) ¹														Підсумковий модульний контроль	Загальна сума балів
Змістовий модуль № 1							Змістовий модуль № 2								
T 1-2	T3	T4	к/р	ІНДР			T5	T6	T7	T 8	ІНДР				
10	10	10	10	5			10	10	10	10	5				
45							45							10	100

Пояснення щодо розподілу балів за модулями:

45 балів – I модуль (30 балів за **активну*** аудиторну роботу, 10 балів контрольна робота, 5 – індивідуальна науково-дослідна робота),

45 балів – II модуль (**активна** аудиторна робота),

Індивідуальна науково-дослідна робота передбачає участь у міжнародних і всеукраїнських конкурсах, складовою яких є презентація своїх професійних здобутків українською мовою, участь у наукових конференціях, публікація наукових тез тощо).

¹ Бали за науково-дослідну роботу розподіляються рівномірно між балами першого і другого модуля, в результаті чого максимальна кількість балів за перший і другий модуль становить – 45 балів.

Увага! Бали за науково-дослідну роботу розподіляються рівномірно між балами першого і другого модулів, у результаті чого максимальна кількість балів за перший і другий модуль може дорівнювати **45 балам**.

*Під **активною аудиторною роботою** мається на увазі взаємодія студента із викладачем під час проведення контролю раніше засвоєних знань, умінь і навичок, презентація виконаних домашніх завдань, участь в обговоренні теоретичних питань тощо.

Присутність на занятті береться до уваги, але **не оцінюється**.

10 балів – підсумковий модульний контроль (іспит).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

A	10	Студент показав переконливе володіння матеріалом усіх тем курсу, не допустив жодної фактичної помилки.
B	9-8	Студент показав достатнє володіння матеріалом усіх тем курсу, допустив одну-дві фактичні помилки.
C	7-6	Студент показав недостатнє володіння матеріалом усіх тем курсу, допустив кілька фактичних помилок.
D	5-4	Студент в принципі володіє основним матеріалом курсу, але не достатньо розуміє.
E	3	Студент недостатньо оволодів матеріалом курсу. Погано розуміє теми.
FX	2	Студент майже не володіє матеріалом курсу.
F	1	Студент взагалі не володіє матеріалом курсу.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
85 - 89	B	добре	
75 - 84	C		
65 - 74	D	задовільно	
60 - 64	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Приблизна тематика індивідуальних завдань

1. Мовленнєвий акт і дискурс як одиниці організації мовного коду в комунікації.
2. Лінгвокультурний підхід до вербального коду в комунікації.
3. Прецедентні тексти та їх концепти як системотвірний принцип дискурсу.
4. Етноспецифіка мовної комунікації: культурне зіткнення.

5. Особливості «перекладу» художнього твору візуальною мовою.
6. Національні особливості: вербальне і невербальне вираження.
7. Екфрасис як художньо-світоглядна модель.
8. Дизайн як візуальна комунікація.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Державна мова — мова професійного спілкування.
2. Мовне законодавство та мовна політика в Україні. Державна мова в Україні.
3. Комунікативне призначення мови в професійній сфері.
4. Професійна мовнокомунікативна компетенція.
5. Поняття національної та літературної мови. Найістотніші ознаки літературної мови.
6. Мова і культура мовлення в житті професійного комунікатора.
7. Комунікативні ознаки культури мови. Типологія мовних норм.
8. Словники у професійному мовленні. Типи словників.
9. Соціопсихолінгвістичний аспект культури мови.
10. Мовний, мовленнєвий, спілкувальний етикет. Стандартні етикетні ситуації.
11. Парадигма мовних формул. Вибір мовних одиниць у мовленні.
12. Функціональні стилі української мови та сфера їх застосування. Основні ознаки функціональних стилів.
13. Професійна сфера як інтеграція офіційно-ділового, наукового і розмовного стилів.
14. Текст як форма реалізації професійної діяльності.
15. Сутність спілкування. Спілкування і комунікація. Функції спілкування.
16. Види, типи і форми професійного спілкування. Основні закони спілкування.
17. Невербальні компоненти спілкування. Слухання і його роль у комунікації.
18. Гендерні аспекти спілкування. Стратегії мовленнєвого спілкування.
19. Поняття ділового спілкування. Стилi та моделі ділового спілкування.
20. Поняття комунікації, типи комунікацій, перешкоди та бар'єри комунікації.
21. Поняття про ораторську (риторичну) компетенцію.
22. Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання. Види публічного мовлення.
23. Мистецтво аргументації. Мовні засоби переконування.
24. Комунікативні вимоги до мовної поведінки під час публічного виступу. Техніка і тактика аргументування. Психологічні прийоми впливу на партнера.
25. Презентація як різновид публічного мовлення. Типи презентацій. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
26. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування. Функції та види бесід. Співбесіда з роботодавцем.
27. Етикет телефонної розмови.
28. Наради, збори, перемовини, дискусії як форми колективного обговорення.
29. Збори як форма прийняття колективного рішення. Нарада.
30. Дискусія. «Мозковий штурм» як евристична форма, що активізує креативний потенціал співрозмовників під час колективного обговорення проблеми. Технології проведення «мозкового штурму».
31. Класифікація документів.
32. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів.
33. Вимоги до змісту та розташування реквізитів. Вимоги до бланків документів.
34. Оформлювання сторінки. Вимоги до тексту документа.
35. Документація з кадрово-контрактних питань
36. Довідково-інформаційні документи
37. Етикет службового листування
38. Наукова комунікація як складова фахової діяльності

39. Українська термінологія в професійному спілкуванні
40. Історія і сучасні проблеми української термінології.
41. Термін та його ознаки. Термінологія як система. Загальнонаукова, міжгалузева і вузькоспеціальна термінологія.
42. Термінологія обраного фаху.
43. Кодифікація і стандартизація термінів.
44. Особливості наукового тексту і професійного наукового викладу думки. Жанри наукових досліджень.
45. Оформлювання результатів наукової діяльності.
46. План, тези, конспект як важливий засіб організації розумової праці.
47. Анотування і реферування наукових текстів.
48. Основні правила бібліографічного опису, оформлювання покликань.
49. Реферат як жанр академічного письма. Складові реферату.
50. Стаття як самостійний науковий твір. Вимоги до наукової статті.
51. Основні вимоги до виконання та оформлювання курсової, бакалаврської робіт. Рецензія, відгук.
52. Науковий етикет.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

На заняттях викладач може рекомендувати додаткові джерела інформації.

1. Борбунюк В. Іноземна (українська) мова у науковій діяльності: конспект лекцій для аспірантів 1 і 2 року навчання з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» ОНП 022 «Дизайн», 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» / Валентина Борбунюк. Харків: ХДАДМ, 2021. 115 с.
2. Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. URL : <https://ksada.org/4public.html>
3. Голтвеницька М.В. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Українська мова за професійним спрямуванням». Харків: ХДАДМ, 2021. 51с.
4. Маленко О., Борисов В. Українське мовознавство як науковий дискурс: історія, теорія, практика: навчальний посібник. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2021. 164 с.
5. Меттс М., Велф Е. Письмо – це дизайн. Як слова створюють досвід користування (UX). Київ: ArtHuss, 2021. 192 с.
6. Онуфрієнко Г. Науковий стиль української мови. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 426 с.
7. Суджич Д. Б – Баугауз, Ю – Ютюб: Абетка сучасного світу. Київ: ArtHuss, 2021. 336 с.
8. Український художній авангард: маніфести, публіцистика, бесіди, спогади, листи. Київ: ДУХ І ЛІТЕРА, 2023. 640 с.

Словники

1. Дизайн і ергономіка: українсько-англійський термінологічний словник. Харків : ХДАДМ, 2021. 240 с.
2. Ілюстрований словник архітектурних термінів / Т. М. Клименюк, В. І. Проскураков, Х. І. Ковальчук. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2019. 180 с.
3. Криворучко О. Ю. Сучасна архітектура. Термінологічний словник / О. Ю. Криворучко. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018. 136 с.
4. Словник з дизайну і ергономіки / В. О. Свірко, А. Т. Ашероф, О. В. Бойчук та ін. Київ : НТМТ, 2019. 131 с.
5. Словник української мови [Текст]: у 20 т. / НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. К. : Наукова думка, 2021 – 2022.

6. Український правопис [Електронний ресурс]. 2019. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/05062019-onovl-pravo.pdf>

Інтернет-ресурси

1. Український мовно-інформаційний фонд Національної академії наук України.
URL : <https://www.ulif.org.ua/>
2. Культура мови на щодень. URL : <http://kultura-movy.wikidot.com/>
3. Національна бібліотека України: <http://nbuv.gov.ua>